

FAMILIA BAKOCZ (BĂCUȚ) DE CARANSEBEȘ ÎN SECOLELE XV–XVI

Dragoș Lucian Țigău*

Cuvinte cheie: Banat, Caransebeș, genealogie, nobilime

Keywords: Banat, Karansebes, genealogical table, nobility

Călătorii care au vizitat regiunea montană a Banatului, spre sfârșitul secolului al XVI-lea, au remarcat faptul că aici se afla o nobilime însemnată (*magna nobilitas*), iar orașul Caransebeș avea aspectul unei *rezidenza di nobili*, fiind locul preferat de trai pentru majoritatea privilegiaților.¹ Această categorie distinsă cuprinde, deopotrivă, cele mai înstărite și influente familii, nobilii modești de țară, elitele urbane și grupul mai nou al armaliștilor. Astfel, pentru cunoașterea nobilimii bănățene medievale în toată complexitatea ei, se impune ca investigația istorică să se îndrepte inclusiv către neamurile și persoanele care, deși au o reflectare documentară mai estompată, s-au bucurat de prestigiu în societatea acelor veacuri.

Printre personajele aflate până acum, pe nedrept, în penumbra istoriei se numără și nobilii Bakocz/ Băcuț de Caransebeș. Coroborarea informațiilor disponibile are darul de a evidenția câteva particularități ale familiei Bakocz în cadrul elitelor bănățene. În primul rând, strămoșii nobililor Bakocz trebuie căutați dincolo de hotarele Banatului montan, mai precis la Clopotiva, în comitatul învecinat al Hunedoarei. O excepțională reconstituire genealogică făcută din rațiuni practice, la sfârșitul secolului al XVI-lea, oferă panorama unei familii ardelenene foarte durabile și prolifică, cu încrengături complexe. Amănunțele generoase permit urmărirea evoluției unei ramuri a familiei hunedorene către un neam distinct care s-a stabilit în Banat. Familia Bakocz se distinge și prin cunoașterea cvasi-completă a membrilor ei și a legăturilor dintre aceștia, avantaj mai rar întâlnit la celelalte neamuri ilustre bănățene. De asemenea, o notă aparte este dată de modalitatea prin care familia a părăsit scena istoriei. Pe

* Școala Superioară Comercială "Nicolae Kretzulescu", b-dul Hristo Botev, nr. 17, București, e-mail: dragoslucian68@yahoo.com

¹ *Călători străini despre Țările Române*, vol. II, Maria Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, eds. (București, 1970), 557; III (1971), 121.

parcursul unui secol, spița Bakocz a avut doar câțiva membri masculini și un număr apreciabil de femei. Puținii bărbați nu au reușit să asigure viitorul familiei, în timp ce femeile au contribuit la vitalitatea neamurilor străine în care au intrat prin căsătorie.

Prezentarea genealogică se va face într-un mod oarecum atipic, pornind de la sfârșitul seriei documentare, pentru că informațiile târzii sunt cele mai cuprinzătoare și relevante. Datele timpurii permit doar completarea și confirmarea descrierii de ansamblu care s-a realizat în etapa finală a existenței familiei. Amănuntele esențiale sunt concentrate în cuprinsul câtorva acte emise la Alba Iulia, în lunile februarie – aprilie 1591, de oficialii locului de adevărire omonim și de către principele Sigismund Báthori. Am ales ca punct de plecare al investigației documentul din 10 februarie 1591, prin care Sigismund Báthori s-a milostivit față de șapte femei nobile și le-a reconfirmat, sub forma unei noi donații, drepturile lor de stăpânire asupra părților posesionare din satele Clopotiva Mare, Săcel-Clopotiva și Hobița, toate aflate în comitatul Hunedoarei.² Recunoașterea drepturilor s-a bazat pe faptul că predecesorii doamnelor au stăpânit netulburat amintitele moșii, dar actele de proprietate se pierduseră. Beneficiarele donației erau, pe de o parte, surorile Caterina, Ana și Margareta (fetele decedatului Ladislau Bakocz, nepoatele răposatului Francisc și strănepoatele unui Ioan Bakocz de Clopotiva), iar pe de altă parte: Ana, Magdalena, Barbara (fiicele regretatului Ștefan care fusese un alt băiat al pomenitului Ioan de Clopotiva). Așadar, cele două grupuri de surori se află în relația nepoate – mătuși de frate. Descrierea genealogică evidențiază patru generații, întinse pe întregul secol XVI, și anticipează stingerea neamului prin absența membrilor masculini.

La șase zile după emiterea documentului sus-menționat, principele Báthori făcea o donație asemănătoare, de această dată în beneficiul exclusiv al bărbaților nobili din Clopotiva Mare (zece persoane) și Săcel (patru persoane).³ Pentru serviciile lor credincioase, dar și pe motivul pierderii actelor de proprietate, ei primeau reconfirmarea stăpânirii posesiilor ancestrale, cu tot dreptul regal, din satele hunedorene Clopotiva Mare, Săcel și *Havasallia Ohaba*. Drepturile patrimoniale au fost susținute cu argumente genealogice, mergându-se cu descrierea până la strămoșul comun al tuturor celor 14 beneficiari, mai precis cu șase generații înapoi! La originea familiei hunedorene a stat un Neagomir (în secolul al XIV-lea), succedat de fiul Bogdan și de nepotul Bakocz/ Băcuț. Ultimul a avut doi fii, Pogan și Petru, de la care pornesc celor două ramuri mari

² *Báthory Zsigmond királyi könyvei 1582–1602*, Tamás Fejér, Etelka Rácz, Anikó Szász, eds. (Kolozsvár, 2005) (seria *Erdélyi történelmi adatok*, VII.3.) (în continuare: BZK), 382–383, nr. 1406.

³ *Ibid.*, 385–386, nr. 1418.

ale neamului: Pogan (cea mai numeroasă și durabilă) și Bakocz/ Băcuț (stinsă la 1600).⁴ În textul diplomei din 16 februarie 1591 se precizează următoarea filiație: Neagomir (*Niagomer*) din Clopotiva Mare – Bogdan – Băcuț (*Bakoch*) – Petru – Iancu (*Iankul*) – răposatul Ștefan – Ladislau *Bakoch* de Săcel (fără arătarea decesului). Prin compararea amintitelor descrieri genealogice se poate stabili că Iancu și Ioan sunt aceeași persoană⁵, iar Ștefan, fiul lui Iancu/ Ioan, a fost părintele surorilor Ana, Magdalena și Barbara. Prin acest raționament se pot stabili ascendenții îndepărtați ai amintitelor doamne și, practic, toate generațiile neamului Bakocz/ Băcuț.

Amănuntele etalate la 16 februarie 1591, coroborate cu informații din actele anterioare, permit clarificarea originii atât a familiei, cât și a patronimului Bakocz. Ipoteza că numele de familie provine dintr-un apelativ sau prenume a fost argumentată convingător acum mai bine de un secol.⁶ Toate indiciile converg spre Băcuț (*Bakaoch*, *Bakoch*, *Bakocz*, *Bakoz*, *Bakohoch*, *Batoch*) de Clopotiva, un personaj care s-a aflat în atenția directă a surselor pentru un sfert de secol (1439–1464).⁷ El rămâne în amintirea posterității prin prenumele său care este adoptat ca patronimic de către ramura coborâtore din mezinul Petru. Astfel, la 1 iulie 1504 era amintit *Johannes Bakoch de Klokothywa* în ipostaza de reprezentant regal (*homo regius*) la o punere în posesie, iar pe 28 august următor se făcea referire la *nobiles Ioannes Bakolch de Klapativa, ex comissione nobilis Petri similiter Bakolch patris sui, item Ladislai et Stephani fratrum suorum carnalium*.⁸ Apelativul a fost preluat de frații și de fiii lui Iancu/ Ioan care, în acest mod, se diferențiază clar de rudele lor din ramura Pogan. Distincția se observă în cuprinsul actelor din 1 august 1519 și 9 ianuarie 1538,

⁴ Documentul a fost copiat în secolul XIX de către József Kemény și integrat în colecția sa de manuscrise *Diplomatarii Transilvanici Appendix*, vol. XIV, f. 25. Schema cvasi-completă a arborului genealogic a fost alcătuită (pe baza acestei copii) și publicată de Adrian Andrei Rusu, *Ctitori și biserici din Țara Hațegului până la 1700* (Satu-Mare: Ed. Muzeului Sătmărean, 1997), 189.

⁵ Identitatea Ioan – Iancu transpare din mandatul regal de punere în posesie a aleșilor Mihai Kendefi (Câdea) și Petru Kenderesy (Cândrea) de Râu de Mori (1 iulie 1496). Printre persoanele desemnate să îndeplinească porunca se află *Johannes de Klopothywa*, în timp ce conceptul raportului de realizare a formalității (scris pe spatele actului regal) indică participarea lui *Janko de Klopothywa*, în calitate de vecin. Act original la Magyar Nemzeti Levéltár, *Diplomatikai Levéltár* (în continuare: DL), DL 30490, publicat în *Transilvania VII* (1 februarie 1874), nr. 3: 31.

⁶ Dezső Csánki, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*, vol. V (Budapest, 1913), 153.

⁷ *Izvoare privind Evul mediu românesc. Țara Hațegului în secolul al XV-lea (1402–1473)*, Adrian Andrei Rusu, Ioan Aurel Pop, Ioan Drăgan, eds. (Cluj-Napoca: Dacia, 1989), 102, 105, 190, 192, 215, 241, 244, 284, nr. 80, 84, 170, 171, 187, 206, 210, 258.

⁸ Frigyes Pesty, *Krassó vármegye története*, vol. III (Budapest, 1882), 477, nr. 355 (1 iulie); DL 29591 (28 august).

unde, printre *nobiles possessonis Clopothiva* sunt pomeniți *Stephanus Bakoch* și *alter Stephanus Pogan de eadem Klopothiva*.⁹

Primul personaj care are tangență cu lumea bănățeană este *Petrus de Bakooch*, fiul pomenitului Băcuț din Clopotiva și părintele nobililor Iancu/ Ioan, Ladislau și Ștefan. La 22 iunie 1489, frații Ladislau și Ludovic Fiat erau introduși în stăpânirea a trei posesii strămoșești de lângă Caransebeș, formalitate la care participă și Petru Băcuț, în calitate de vecin.¹⁰ Acest indiciu arată interesul nobilului hunedorean pentru achiziționarea de terenuri dincolo de munți și anticipază așezarea statornică a urmașilor săi în districtul caransebeșean. Fiii lui Petru se fac remarcăți când erau deja adulți și rămân în atenția documentelor timp de 15–25 de ani. Iancu (scris Ioan în documente) este cunoscut îndeosebi prin activitățile administrative îndeplinite în zona Hațegului (1492–1516).¹¹ Cu toate că a contribuit cel mai mult la vitalitatea familiei, informațiile despre viața sa personală sunt foarte lapidare. Chiar și descrierile genealogice mai ample, din 1591, îl prezintă pe Iancu doar ca o simplă verigă în succesiunea generațiilor.

Amintita însemnare din 28 august 1504 este importantă prin faptul că pune capăt seriei de informații cu referire la Petru Băcuț și, totodată, deschide seria mențiunilor despre Ladislau și Ștefan, prezentați a fi frați buni de tată cu Iancu. În privința lui Ladislau *Bakoch*, se știe că a fost proprietarul unei curți din Caransebeș (17 noiembrie 1528)¹², semn că familia și-a extins patrimoniul imobiliar inclusiv în mediul urban bănățean. Activitatea fratelui Ștefan poate fi urmărită doar până la 1 august 1519, când figurează printre nobilii Clopotivei și depune mărturie în ancheta unui sechestru.¹³ După această dată, mențiunile devin nesigure, apărând riscul ca acest Ștefan să fie confundat cu nepotul său de frate (fiul lui Iancu). Posteritatea celor doi frați rămâne necunoscută. Absența lor din genealogia amănunțită, redactată spre finalul secolului, indică lipsa sau dispariția prematură a moștenitorilor. În aceste condiții, viitorul familiei a fost asigurat de băieții lui Iancu, anume de Ștefan și Francisc.

Prima ramură este formată din Ștefan de Clopotiva și urmașii săi: doi băieți și trei fiice. Locul lui Ștefan Bakocz în arborele genealogic poate fi stabilit precis numai din surse târzii. Pe timpul vieții este remarcat doar în amintitul act din

⁹ DL 30551 (1519); Endre Veress, “Oklevelek és kivonatok az Országos levéltárból (1529–1786). Kun Róbert hagyatéka,” *A Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat Évkönyve X* (1899): 73 (1538).

¹⁰ Frigyes Pesty, *A szörényi bánóság és Szörény vármegye története*, vol. III (Budapest, 1878), 104, nr. 99.

¹¹ DL 29550 (26 martie 1492), 30482 (18 ianuarie 1493), 30490 (*Ianko de Klopotyva*, 1 iulie 1496), 30493 (25 februarie 1499), 29593 (*Iankul de Klopothywa*, 27 decembrie 1504), 29913 (15 mai 1505), 30966 (11 ianuarie 1506), 29627 (17 ianuarie 1516). A se vedea și nota 5.

¹² Pesty, *Szörényi*, 180, nr. 151.

¹³ DL 30510 (*Stephanus Bakoch de Klopothywa*, 1505); DL 30551 (1519).

9 ianuarie 1538, care oferă certitudinea apartenenței sale la ramura *Bakocz* și îl individualizează față de tizul său din ramura *Pogan*. Descendenții lui Ștefan sunt pomeniți în documentele din 16 februarie și 2 martie 1591¹⁴, aceleași care prezintă și filiația corectă și completă a personajului în cauză. Ambele înscrisuri indică succesiunea: Neagomir – Bogdan – Băcuț – Petru – Iancu – Ștefan (răposat), apoi primul arată că Ștefan a fost părintele lui Ladislau *Bakoch* de Săcel-Clopotiva, iar actul mai recent subliniază că Ștefan avea și alți copii, pe numele lor: Gaspar, Magdalena, Ana și Barbara.

În privința fetelor lui Ștefan, detaliile biografice se concentrează în intervalul 29 aprilie 1590 – 2 martie 1591. Magdalena era soția răposatului Iacob Bucur din Caransebeș și mama a doi băieți, Mihai și Nicolae Bucur. Sora mijlocie, Ana, rămăsese văduvă după George Haczaği (Hațeganu) de Ostrovul Mare,¹⁵ apoi și după Ioan Pokay cu care avea o fiică, Ersilia¹⁶, în timp ce mezina Barbara era nevasta nobilului Gaspar Toth din Caransebeș căruia îi dăruise tot o fată, pe nume Magdalena.¹⁷

De asemenea, sursele scrise le au în vedere și pe nepoatele lui Ștefan, provenite de la cei doi băieți ai săi. Prima din ele apare într-o declarație legalizată la locul de adevărire din Alba Iulia (29 aprilie 1590), care conține varianta ușor modificată a filiației expuse mai sus: Petru *Bakoch* (decedat) – Ștefan (răposat) – Ladislau – Ana. Se observă că înșiruirea îl omite pe Ioan/ Iancu, dar are avantajul de a semnala numele nepoatei lui Ștefan.¹⁸ În momentul consemnării, această Ana se reprezenta singură în fața autorităților, semn că era o persoană adultă și fără să fi fost căsătorită vreodată. Ea se diferențiază puternic față de rudele ei feminine al căror nume este alăturat celor al partenerilor, în viață sau decedați. Actul din 2 martie 1591 scoate la lumină numele altor două nepoate, anume Caterina și Apollina. Ele se află la sfârșitul succesiunii pornite de la Băcuț de Clopotiva, fiind la cinci generații distanță (pre-răs-strănepoate) față de înaintașul hunedorean. Ambele figurează ca nemăritate, prima fiind fiica lui Ladislau, nobil despre care se precizează că a murit fără descendență (masculină!), iar cealaltă apare ca fata lui Gaspar.¹⁹ Din compararea documentelor din aprilie 1590 și martie 1591, reiese că Ladislau ar fi avut două fiice, Ana și

¹⁴ BZK, 386, nr. 1418 (16 februarie); *Az Erdélyi Káptalan jegyzőkönyvei 1222–1599*, Zsolt Bogdándi, Emőke Gálfi, eds. (Kolozsvár, 2006) (seria *Erdélyi történelmi adatok*, VIII.1.) (în continuare: EK), 303, nr. 814 (2 martie).

¹⁵ Localitate în componența comunei hunedorene Râu de Mori.

¹⁶ Pesty, *Szörényi*, II, 379.

¹⁷ EK, 263, nr. 706 (29 aprilie 1590); 303, nr. 814 (2 martie 1591).

¹⁸ *Ibid.*, 263–264, nr. 706. Ignorarea lui Iancu se vede și prin declararea lui Francisc ca fiu (!) al lui Petru Băcuț.

¹⁹ *Ibid.*, 303, nr. 814.

Caterina, ambele nemăritate și, teoretic, cu aceleași drepturi succesoriale. Dar... ele nu apar niciodată împreună în cadrul aceluiși act, Ana luând singură povara achitării unui zălog (1590), în timp ce dreptul de moștenire pe linie feminină este reclamat doar de Caterina (1591). Astfel, se întrevede posibilitatea ca în spatele prenumelor de Ana și Caterina să se afle o singură persoană. Numele real trebuie să fi fost Ana, corectitudinea primei înregistrări fiind indiscutabilă, în condițiile în care această doamnă s-a constituit singură ca parte distinctă a unei înțelegeri patrimoniale. Cât despre prenumele Caterina din a doua sursă, trebuie să fi fost o eroare de transcriere a scribului medieval (sau a editorului modern...) a cărui atenție a fost distrasă de multitudinea numelor înșirate în același document.

A doua ramură a familiei pornește de la persoana lui Francisc Bakocz. Sub aspect documentar, el este cel mai privilegiat reprezentant al neamului. Francisc era fiul lui Ioan/ Iancu Băcuț de la cumpăna secolelor XV–XVI, aspect menționat doar în prezentarea genealogică din 1591. Atestările documentare întinse pe 38 ani (25 august 1530 – 20 noiembrie 1568) se referă la perioada de maturitate a lui Francisc, când era căsătorit cu Anca (*Anka*)/ Ana Fiat.²⁰ Prima consemnare îi probează calitatea de nobil, originea hunedoreană și stabilirea acestuia lângă Caransebeș: *nobilis Franciscus Bakoch de Mwchel*. La scurt timp, Francisc s-a mutat definitiv la Caransebeș, noua reședință fiind etalată alături de predicatul nobiliar: *Franciscus Bakochy de prefata Karansebes* (29 aprilie 1531). Nobilul s-a integrat foarte bine în comunitatea caransebeșeană, fapt dovedit prin activitățile și funcțiile îndeplinite în interesul orașului. Posteritatea sa este reprezentată de un singur băiat, Ladislau, filiația fiind menționată indirect abia la 10 decembrie 1578. Tot atunci se precizează tardiv și dispariția lui Francisc (*meg holtt Bakoczy Ferenczy*), fiind reiterat, pentru ultima dată, mariajul său cu Ana, fiica lui Ladislau Fiat (*Fiat Lazlotul kedik Fiat Anna azsony volt Bakoczj Ferencz felesége mely Bakoczy Lazlonak annya volt*).²¹

Ladislau Bakocz a fost fiul lui Francisc, existența sa fiind luminată documentar timp de două decenii (15 august 1547 – 11 iunie 1568).²² Pe timpul vieții sale, legăturile de rudenie sunt abia remarcate. În 1563 se făcea mențiunea că Ioan (deja decedat), Ana și Marina erau nepoții lui Francisc Bakocz.²³ De aici se întrevede, în mod logic, că părintele celor trei frați era Ladislau. Cu mare probabilitate, cele două fete sunt identice cu surorile Ana și Margareta pomenite la 1591. Informații mai consistente apar numai după decesul lui Ladislau (*nehaj Bakoczy Lazlo*),

²⁰ Pesty, *Szörényi*, III, 183, 185, 195, 228, 255, 368, nr. 153 (1530), 155 (1531), 161 (1535), 179 (1543), 193 (1548), 253 (1568).

²¹ *Ibid.*, 421–422, nr. 279.

²² *Ibid.*, 247, 291, 309, 367, nr. 189 (1547), 217 (1561), 227 (1563), 291 (1568).

²³ Pesty, *Krassó*, vol. II/2 (1884), 253.

survenit înainte de 10 decembrie 1578. În acel moment, una dintre fiicele consemnate în 1563, anume Ana, era măritată cu nobilul Ioan Simon din Caransebeș.²⁴ Peste ani, la 20 august 1581, surorile Ana și Margareta sunt din nou evidențiate, de această dată cu precizarea că erau fetele răposaiților Ladislau Bakocz și Margareta Lazăr.²⁵ În sfârșit, un deceniu mai târziu (1590–1591), se consemnează în mod explicit faptul că Ladislau fusese feciorul lui Francisc Bakocz/ Băcuț.

Destinele celor patru copii ai lui Ladislau Bakocz pot fi reconstituite într-un mod acceptabil. Primul moștenitor, pe nume Ioan, a avut o viață scurtă, care s-a încheiat înainte de 1563. Surorile lui, Caterina, Ana și Margareta au fost mai norocoase, aflându-se în atenția documentelor aproape trei decenii. Actele din 1591 lasă impresia că ordinea enumerării lor ar fi și cea a vârstelor în sens descrescător. Cu toate acestea, la 1563, doar Ana și Marina/ Margareta sunt nominalizate alături de fratele lor stins prematur, indiciu al faptului că Ecaterina era prea mică pentru a conta în problema luării unui zălog. Această Caterina a avut două mariaje, mai întâi cu Nicolae Barcsai de Bârcea Mare, apoi cu Petru Bethlen de Ictar. Repertoriile genealogice clasice nu remarcă niciuna dintre aceste căsătorii. Prima căsnicie este semnalată doar de istoricul Frigyes Pesty, care nu oferă referințe suplimentare.²⁶ Cu mare probabilitate, legătura s-a contractat când Caterina era foarte tânără și s-a destrămat repede, din motive naturale. Această supoziție va fi, poate, confirmată prin descoperirea mărturiilor concrete avute în vedere de Pesty, dar până atunci trebuie luată în considerare menționarea văduvei unui Nicolae Barchiay, la 14 martie 1577.²⁷ A doua căsătorie are temeieri documentare solide, fiind menționată la 17 martie 1580, apoi de trei ori în intervalul 29 aprilie 1590 – 2 martie 1591.²⁸ Posteritatea doamnei Caterina Bakocz rămâne necunoscută.

Biografia Anei Bakocz se rezumă la câteva detalii: amintită ca fată în 1563, ea a fost consoarta alesului și viteazului Ioan Simon pentru cel puțin 13 ani (10 decembrie 1578 – 2 martie 1591), dăruindu-i trei băieți (Ladislau, Mihai și Ștefan).²⁹ În privința ultimei surori, numele ei este prezentat inconsecvent: Marina (1563), Mara (1588) sau Margareta (1581 și 1590–1591). Ea și-a legat destinul de nobilul Ioan Boldogfalvi de Magyarbóz.³⁰ Inițial, legătura este ates-

²⁴ Pesty, *Szörényi*, III, 421, nr. 279.

²⁵ EK, 118, nr. 294.

²⁶ Pesty, *Szörényi*, I (1877), 457.

²⁷ BZK, 58, nr. 92.

²⁸ Pesty, *Szörényi*, II (1878), 432 (1580); EK, 264, 303, nr. 706 (1590) și 814 (nevasta lui Petru Bethlen “de Almăj”, 2 martie 1591); BZK, 382, nr. 1406 (soția lui Petru Bethlen “de Ictar”, 10 februarie 1591).

²⁹ Pesty, *Szörényi*, I, 475; III, 421, 426, nr. 279; EK, 303, nr. 814.

³⁰ În prezent, satul Boz din comuna hunedoreană Brănișca.

tată în mod indirect, prin menționarea în același document a Mariei (doar ca fiica lui Ladislau Bakocz) și a lui Ioan Boldogfalvi (raportat numai la fiica sa, Dorothea), pe 17 martie 1580. Dovada explicită a căsătoriei celor doi apare în anul următor, la 20 august 1581.³¹ Mariajul s-a sfârșit prin dispariția soțului, în intervalul septembrie 1588 – aprilie 1590.³²

La finalul acestei prezentări genealogice, trebuie precizat faptul că nu toți membrii ramurii Bakocz/ Băcuț s-au stabilit în banatul caransebeșean, unii dintre ei alegând să viețuiască pe pământul strămoșilor lor. Este cazul nobilului Ioan Băcuț de Clopotiva care a fost căsătorit cu doamna Eufrosina Bejan și a părăsit această lume înainte de 3 septembrie 1583 (*domina Euphrosina relicta nobilis quondam Ioannis Bakoczi de Klopotiva*).³³ În lipsa altor indicii, legăturile de rudenie ale lui Ioan sunt dificil de reconstituit. Foarte probabil, a fost urmașul aceluia Petru de la hotarul anului 1500, personaj care a lăsat ca moștenire patronimicul Bakocz. Certitudini se conturează și în privința faptului că Ioan Bakocz s-a stins fără posteritate. Însemnările anilor 1583–1589 arată că doamna Eufrosina s-a reprezentat doar pe ea, fără a susține interesele vreunui copil, în cadrul unei acțiuni judiciare (opreliște la o donație princiară). Lipsa oricărei mențiuni despre nobilul hațegan în genealogia stufoasă redactată la 1591 nu face decât să confirme absența urmașilor săi. Toate informațiile prezentate mai sus permit realizarea unei priviri generale asupra destinului acestui neam, iar sursele arată limpede că nicio ramură nu a reușit să asigure viitorul familiei Bakocz.

*

Patrimoniul imobiliar al familiei a fost destul de consistent, fiind alcătuit din părți de sate și parcele risipite în districtele Caransebeș și Mehadia, care se adaugă la proprietățile ancestrale din Țara Hațegului. Conscripția porților fiscale din anul 1603 ilustrează concludent gradul de fragmentare a posesiunilor în momentul stingerii familiei. Cu toate acestea, stăpânirile funciare au asigurat rangul și traiul nobiliar al membrilor familiei pentru mai mult de un secol. La hotarul anului 1500, Petru Băcuț și cei trei fii ai săi purtau titlul de nobil, iar urmașii lor au fost și mai distinși, bărbații fiind numiți “aleși” (*egregius*), iar doamnele onorate cu formula “de neam nobil” (*generosa domina*)³⁴.

³¹ Pesty, *Szörényi*, II, 432 (1580); EK, 118, nr. 294 (1581).

³² EK, 219, 264, nr. 580 (1588) și 706 (1590).

³³ Serviciul județean Cluj al Arhivelor Naționale ale României, Colecția *Documente cu peceti atârinate*, Seria 1 ANR, *Arhiva familiei Josika*, nr. 4, f. 4.

³⁴ *Nobilis Francisci Bakochy de Sebes* (12 octombrie 1535), apoi *egregius Franciscus Bakochy* (28 iunie 1543). Pesty, *Szörényi*, III, 195, 228, nr. 161, 179. Pentru ultimele generații, a se vedea EK, 264, nr. 706.

Așa cum s-a arătat mai sus, prima știre cu referire (indirectă) la ipostaza de proprietar în Banat a unui membru al familiei datează din 22 iunie 1489. Petru *de Bakooch* era vecin cu posesiunile de lângă Caransebeș ale fraților Ladislau și Ludovic Fiat, fapt care sugerează amplasarea proprietății nobilului hunedorean. După patru decenii, nepotul Francisc este prezentat ca fiind *de Mwchel*, nume care trimite la satul *Musczel* (azi dispărut) din apropierea Caransebeșului.³⁵ Tot pe atunci apare și dovada directă a stăpânirii de către familie a unei curți în Caransebeș (*fundus Ladislai Bakoch*), cel mai probabil obținută prin cumpărare. Un câștig semnificativ a rezultat din alianța matrimonială cu puternicul neam Fiat de Armeniș, la sfârșitul anilor 20 ai secolului XVI. Francisc Băcuț s-a însurat cu Anca, o femeie tenace, care nu s-a mulțumit doar cu darurile de nuntă și zestrea mobilă, ci a obținut de la regele Ioan Szápolya dreptul de succesiune pe linie feminină asupra moșiilor părintești. Anca/ Ana, susținută de soț, a purtat și a câștigat un proces îndelungat cu vărul ei, Francisc Fiat (1530–1535)³⁶, pentru succesiunea nediscriminatorie, în spiritul dorinței formulate de bunicul ei, Ladislau Fiat, încă din anul 1501.³⁷ Prin victoria Anei, Francisc Bakoczi a devenit beneficiarul a 30 de părți posesionare din districtele Caransebeș și Mehadia.

Moșiile au fost dobândite inclusiv ca răsplată pentru devotament și servicii credincioase. La 15 august 1547, meritele nobililor Ladislau Bakocz, Ioan Fiat, Francisc și Ioan Măciș au fost recompensate de regina Isabella Szapolya prin donarea a trei predii din districtul Mehadii.³⁸

Restul documentației disponibile ilustrează grija nobililor Bakocz pentru conservarea proprietăților și a drepturilor aferente. Bărbații din primele generații se arată foarte aprigi în raporturile cu ceilalți nobili hațegani. În primii ani ai secolului al XVI-lea se consumă conflictul violent dintre familiile Băcuț de Clopotiva și Arca din Densuș. La 16 mai 1503, raportul instanței comitatului Hunedoara, asupra unei cercetări efectuate în urma reclamației lui Ioan Arca, arată că Petru *Bakhoz* de Clopotiva, prin familiarul său, nobilul Ivașcu de Băiești (*Iwaczko de Bayesd*), preluase cu forța posesia Sântămărie Orlea (*Bodoghazonfalwa*)³⁹. Discordia se amplifică, astfel că la mijlocul lunii august 1504, frații Ioan, Ladislau

³⁵ Pesty, *Szörényi*, II, 376; Costin Feneșan, *Diplomatarium Banaticum*, vol. II (Cluj-Napoca: Mega, 2017), 279, nr. 103.

³⁶ Pesty, *Szörényi*, III, 182–192, 195–197 nr. 153–155, 157–158, 161.

³⁷ Ladislau Fiat a recuperat jumătate din posesiunile părintești, anume cele confiscate fratelui său, Ludovic, pe motivul unei crime. Ladislau i-a restituit lui Ludovic partea sa, dar l-a obligat să accepte ca moștenirea averii familiale să se facă inclusiv pe linie feminină (Pesty, *Szörényi*, III, 138, nr. 124). După trei decenii, Francisc, fiul lui Ludovic, nu a recunoscut învoiala din 1501, intrând în conflict cu verișoarele sale.

³⁸ Pesty, *Szörényi*, III, 247–248, nr. 189.

³⁹ Instanța era formată din Ioan Bikli/ de Bicălatu-Cluj (comitele comitatului și castelanul cetății Hunedoara), Vicențiu de Hășdat și Matei de Hărău (juzi nobiliari ai comitatului).

și Ștefan, instigați de tatăl lor, Petru *Bakolch*, având și ajutorul slujitorilor lor, au atacat înarmați curtea și casa nobiliară a lui Ioan Arca din Densuș. Fapta lor a fost anchetată de o comisie instituită prin decizia voievodului ardelean, judecarea liti- giului urmând să se desfășoare la instanța regală, în ianuarie 1505.⁴⁰ Generațiile următoare, deși înlocuiesc violența cu demersurile judiciare, se arată la fel de hotărâte să-și apere interesele, mai ales în condițiile în care stăpânirea posesiilor era vulnerabilă pentru că avea la bază succesiunea pe linie feminină, puternic contestată în epocă. Astfel, se remarcă susținerea Anei de către soțul Francisc în vederea păstrării actelor familiale (1548)⁴¹, implicarea lui Ladislau Bakocz în hotărnicirea moșiei Buchin și separarea precisă a părților sale față de terenurile neamului Fiat (1561)⁴², apoi lungul proces, alături de rudele Fiat și împotriva familiei Fodor, pentru delimitarea posesiei Criva (1561–1568).⁴³

În mod firesc, numeroasele personaje feminine ale neamului, mai ales cele din ultimele generații, au căutat să salveze pe seama lor părțile cuvenite din patrimoniul familial. În fond, tot așa procedaseră, cu decenii în urmă, An(c)a și Caterina Fiat, având chiar succes în disputa cu vărul, respectiv cu unchiul Francisc Fiat. Întărirea drepturilor de stăpânire, prin reconfirmarea princi- ară (*nova donatio*), este semnalată la 17 martie 1580, beneficiare fiind Ana, Caterina și Maria Bakocz cu alte patru femei înrudite. Ele au primit stăpâni- rea, cu tot dreptul regal, asupra părților cuvenite din satele Armeniș, Feneș, Sadova, Slatina și prediile Secaș, Valea Bistrei, *Gyuro* și *Zarazpatak*.⁴⁴ Solicitarea nobilelor femei a avut sprijinul partenerilor de viață care, până la urmă, au fost adevărații beneficiari ai donației princiare. Două decenii mai târziu, unele părți posesionare ale doamnelor Bakocz figurează în proprietatea soților sau băieți- lor lor. Conscrierea fiscală din 1603 dovedește că un sfert din satul Muscel era stăpânit de Ioan Simon, adică de bărbatul Anei, nepoata celui Francisc Băcuț care fusese proprietar aici cu peste șapte decenii în urmă.

Nobilul Ivașcu a murit înjunghiat în lupta pentru ocuparea moșiei. Magyar Nemzeti Levéltár, *Diplomatikai Fényképgyűjtemény*, DF 260294.

⁴⁰ DL 29591. În mod surprinzător, la începutul descrierii faptelor, se arată că acestea s-ar fi petrecut cu 40 de ani mai înainte! (*quadragesima cuiusiam annualis preterisset revolutio*). Foarte probabil, reclamantul a dorit să sublinieze vechimea conflictului cu vecinii din Clopotiva, însă lipsa dovezilor și redactarea defectuoasă a narațiunii nu generează decât confuzie. Aceste aspecte au fost remarcate pertinent de Adrian Andrei Rusu, Ioan Aurel Pop, "Familia nobiliară româ- nească Arca din Țara Hațegului (sfârșitul sec. XV – începutul sec. XVI)," *Acta Musei Napocensis* XXI (1984): 215.

⁴¹ Pesty, *Szörényi*, III, 255–257, nr. 193.

⁴² Ibid., 301–306, nr. 222 (hotărnicirea din 1561) și 224 (confirmarea princiare de la 7 iunie 1562).

⁴³ Ibid., 290–294, 309–311, 323–325, 330–332, 361–370, nr. 217, 227, 230, 235, 251, 253.

⁴⁴ Pesty, *Szörényi*, II, 432.

Competiția pentru avere se poartă și în comitatul învecinat al Hunedoarei, între bărbații din ramura Pogan și doamnele din neamul Bakocz pe cale să se stingă. Demersurile lor sunt ilustrate cel mai convingător de actele princiare din 10 și 16 februarie 1591, discutate la începutul studiului. Acțiunea prevăzătoare a femeilor nobile s-a lovit de împotrivirea verilor și unchilor din ramura Pogan, care își vedeau diminuate sau chiar anulate posibilitățile de preluare, într-un viitor apropiat, a părților deținute de bănațence. Înrudirea îndepărtată dintre contestatari și doamnele intime explică efortul reclamanților de a-și reconstitui genealogia pe șase–șapte generații (2 martie 1591). Epilogul procesului nu este cunoscut și, astăzi, chiar pare lipsit de relevanță, întrucât un posibil succes ar fi adus părțile posesionare disputate în stăpânirea efectivă a nobililor Bethlen, Simon și Toth care le-au reprezentat pe nevestele lor.

Tot de atunci provine exemplul unei înțelegeri familiale destinate să rezolve o situație contrastantă. Deși aveau pământuri și o casă nobiliară, Ladislau Băcuț și mama sa ajunseseră într-o situație grea, vecină cu sărăcia, ei primind de la rudele lor bani, alimente și îmbrăcăminte în valoare de 200 florini. Filantropia neamurilor a fost relativă, pentru că Ana, fiica lui Ladislau, a acceptat zălogirea către rudenii a bunurilor familiale, anume părțile posesionare de la Ohaba și reședința nobiliară de la Săcel-Clopotiva (prețuite la 500 de florini!), până la restituirea contravalorii ajutoarelor (29 aprilie 1590).⁴⁵

Lumea supușilor de pe aceste proprietăți este rar surprinsă documentar. Exemplele anterioare au arătat că nobilii Băcuț aveau slujitori pe posesiile hațegane, unii fiind chiar de condiție aleasă, precum acel Ivașcu din Băiești. Aceași situație se întâlnește și în spațiul bănățean, unde Francisc Bakocz dispunea de un iobag care anterior îi slujise nobilului Francisc Fodor în calitate de supus și jude sătesc (*Paulus Raza de Fenes, iobagio Francisci Bakoch, iuratus et examinatus fassus fuisse, quod ipse quodam tempore fuisse iobagio Francisci Fodor in possessione Kornyerowa, similiter et iudex eiusdem*), iar Margareta Bakocz avea și ea propriul iobag în satul Măcicașul de Sus.⁴⁶

*

Funcțiile îndeplinite în interesul suveranilor și al societății locale au avut partea lor de contribuție la clădirea prestigiului nobililor Bakocz. Recunoașterea credinței și a unor merite generale este probată de actul regal din 15 august 1547, mai sus amintit. Încrederea arătată de autoritatea centrală s-a concretizat în desemnarea zișilor nobili ca reprezentanți oficiali la hotărniciri de moșii și

⁴⁵ EK, 264, nr. 706.

⁴⁶ Adrian Magina, Livia Magina, “O ascultare de martori și realități bănățene într-un document din 1539,” *Analele Banatului*, Serie Nouă, Arheologie-Istorie, XXII (2014): 272, nr. I (10 octombrie 1539); EK, 219, nr. 580 (1588).

introduceri în posesie. Iancu/ Ioan Băcuț a fost solicitat sistematic să asiste la puneri în stăpânirea pământurilor donate, mai ales în zona Hunedoarei (1492–1516).⁴⁷ Peste ani, fiul său, Francisc, a făcut parte dintr-o comisie de șase notabili (între care banul și castelanul Caransebeșului) însărcinată cu hotărnicirea moșiilor bănățene Apadia și *Laczkan* (17 iunie 1559).⁴⁸ El a adus servicii importante orașului adoptiv în calitate de fruntaș al comunității locale și chiar de primar. La 10 ianuarie 1542, Francisc *Bakocky* era *judex supremus civitatis Karansebes* și adevăra vânzarea a trei locuri de fân și a două grădini cu pomi fructiferi în exteriorul localității.⁴⁹ Doi ani mai târziu, același Francisc *Bakawch* era cetățean jurat și consul în adunarea lărgită a Caransebeșului, subscriind la actul de solidarizare reciprocă dintre primar și comunitatea locală (20 septembrie 1544).⁵⁰ O poziție onorantă a avut și la 10 februarie 1552, când era unul dintre fruntașii (*fratres principales*) adunării nobililor din Caransebeș. El a fost cooptat în solia trimisă de localnici la generalul imperial Giambattista Castaldo pentru a cere ajutoare în contextul iminentei invazii otomane.⁵¹ Ulterior, Francisc apare implicat în pregătirile comandantului Petru Petrovici de a pătrunde cu bănățenii în Transilvania, prin Poarta de Fier, pentru îndepărtarea administrației habsburgice (13 noiembrie 1553). Din postura de castelan al districtului caransebeșean, funcție colegială împărțită cu Ioan Fiat, el poartă corespondență cu autoritățile sibiene cărora le mărturisește intenția otomanilor de a-l instala în fruntea principatului pe tânărul Ioan Sigismund Szápolya (17 februarie 1554).⁵²

*

Precaritatea surselor documentare împiedică cunoașterea altor aspecte importante din viața familiei, cum ar fi apartenența confesională și gradul de cultură. Arealul geografic și onomastica sunt indicii care pot dovedi, în egală măsură, mărturisirea credinței ortodoxe și trecerea la catolicism. Generațiile ancorate în spațiul hunedorean au practicat, fără dubii, cultul creștin oriental. Frescele ortodoxe din vechea biserică a Clopotivei (vizibile încă în secolul XIX, dar astăzi pierdute iremediabil) și mențiunile unor “popi” locali în veacurile XIV–XVI sunt dovezi irefragabile.⁵³ Totodată, sub presiunea factorilor sociali

⁴⁷ A se vedea nota 11 și anexa prezentului articol.

⁴⁸ Acțiune realizată la începutul lunii iulie și raportată principelui la 17 noiembrie 1559 (Pesty, *Krassó*, IV (1884), 76–79, nr. 424).

⁴⁹ Pesty, *Szörényi*, III, 226–227, nr. 177.

⁵⁰ *Ibid.*, 233–234, nr. 183.

⁵¹ *Ibid.*, 264, nr. 198.

⁵² Pesty, *Krassó*, IV, 65, nr. 415 (1553); Serviciul județean Sibiu al Arhivelor Naționale ale României, Magistratul orașului și scaunului Sibiu, *Colecția de documente medievale*, Seria U V, nr. 607 (1554).

⁵³ Rusu, *Ctitori*, 187, 189, 190.

și politici⁵⁴, dar și din dorința obținerii unor avantaje de ordin juridic, material și onorific, s-a produs trecerea la biserica romană, fapt evidențiat la nivelul onomasticii și în plan documentar. Beneficiile apartenenței la catolicism sunt expuse limpede la 15 august 1547, în actul de danie al reginei Isabella Szápolya pentru nobilii Ioan Fiat, Ladislau Băcuț, Francisc și Ioan Măcicaș. Aceștia primeau trei predii din districtul Mehadia, confiscate de suverană de la proprietarul lor, pe motivul unor practici imorale (recăsătoria cu o femeie acuzată de adulter) și, mai ales, pentru că era adeptul ortodoxiei, credință mărturisită statornic și de înaintașii săi (*dampnabili sectae scismaticae Valachorum sive Rascianorum adhesisse, in eaque occubuisse perhibentur*).⁵⁵ La scurt timp după acest moment, influența catolicismului în Banat și Hațeg s-a diminuat foarte mult, prin răspândirea cultelor protestante. Astfel, nu poate fi exclusă preferința unora dintre ultimii membri ai familiei pentru noile confesiuni creștine.

Datele despre pregătirea intelectuală a nobililor Bakocz lipsesc cu totul, fapt care lasă loc doar supozițiilor. Un grad de cultură mai ridicat (cunoștințe de citit, scris și socotit) trebuie admis, întrucât îndeplinirea eficientă a funcțiilor și susținerea drepturilor patrimoniale în instanță au necesitat cunoașterea mai multor limbi (latină, maghiară, română, posibil sârbă), înțelegerea conținutului actelor administrative, cunoașterea legislației Principatului transilvan și a normelor cutumiare locale.

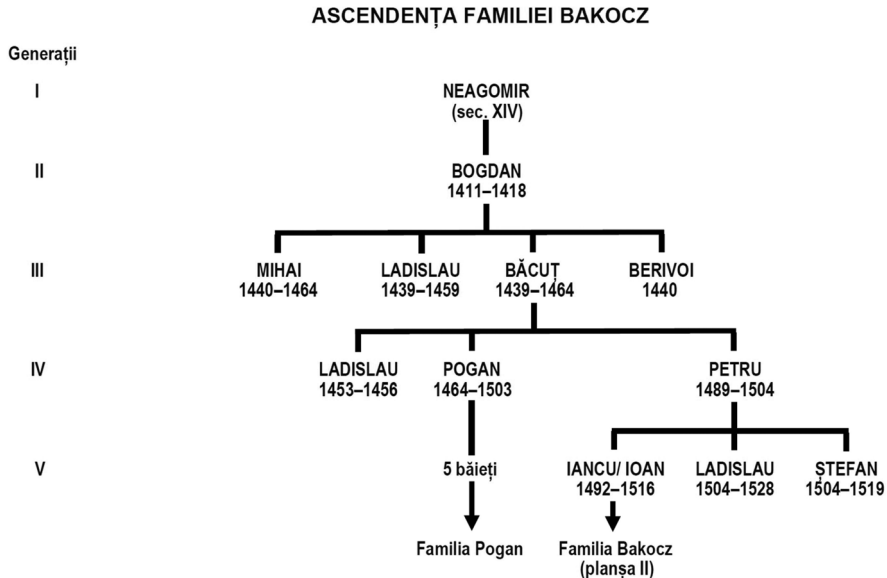
Aparținând unei stirpe cu rădăcini atestate documentar în veacul al XIV-lea, ramura Bakocz/ Băcuț s-a individualizat treptat ca o familie distinctă. Membrii acesteia au încheiat alianțe matrimoniale cu neamuri de vază, care aveau perspective promițătoare, atât din Ardeal (Barcsai de Bârcea Mare), cât și din Banat (Bethlen de Ictar, Fiat de Armeniș, Simon de Caransebeș). Aceste

⁵⁴ Edificatoare este dispoziția regelui Ludovic I de Anjou din 1366, prin care doar catolicii puteau să păstreze și să posedă stăpâniri cu titlu nobiliar sau cnezial în districtul Caransebeșului (*ut in tota provincia seu toto districtu de Sebes nullus alter nisi vere catholicus et fidem quam Romana tenet et profitetur ecclesia fideliter colens, possessiones aliquas sub titulo nobilitatis aut sub titulo kenezialii tenere posset et conservare*), iar fiecare nobil și cnez, ba chiar și țăran, trebuia să-și boteze copiii la preoți catolici și nu la cei ortodocși, sub pedeapsa pierderii averii (*ut quilibet nobilium et kenesiorum vel etiam rusticalium personarum faciat suos infantes per catholicos sacerdotes et non per schismaticos baptizare ... poenis privationum suorum bonorum ...*). În 1428, regele Sigismund de Luxemburg a reconfirmat interdicția și a extins-o asupra districtelor Hațeg și Mehadia (*Hoc etiam edicimus ut nullus sacerdos schismaticus aliquem catholicum districtuum Hatzak et Mihald debeat baptizare*). Ignatius Batthyan, *Leges ecclesiasticae regni Hungariae et provinciarum adiacentium*, vol. III (Claudiopoli/ Cluj, 1827), 406–407, nr. XCII.

⁵⁵ Nobilii Mihăilă și Nicolae de Porecha, din districtul Mehadia, își pierduseră averea funciară încă din anul 1500, pe motivul apartenenței la ortodoxie. În 1547, urmașului lor, Bogdan, i s-au confiscat moșiile “sub același titlu de apostazie” (*sub eodem amissae religionis christiane titulo*). Pesty, Szőrényi, III, 128–129, nr. 119 (1500); 247–248, nr. 189 (1547).

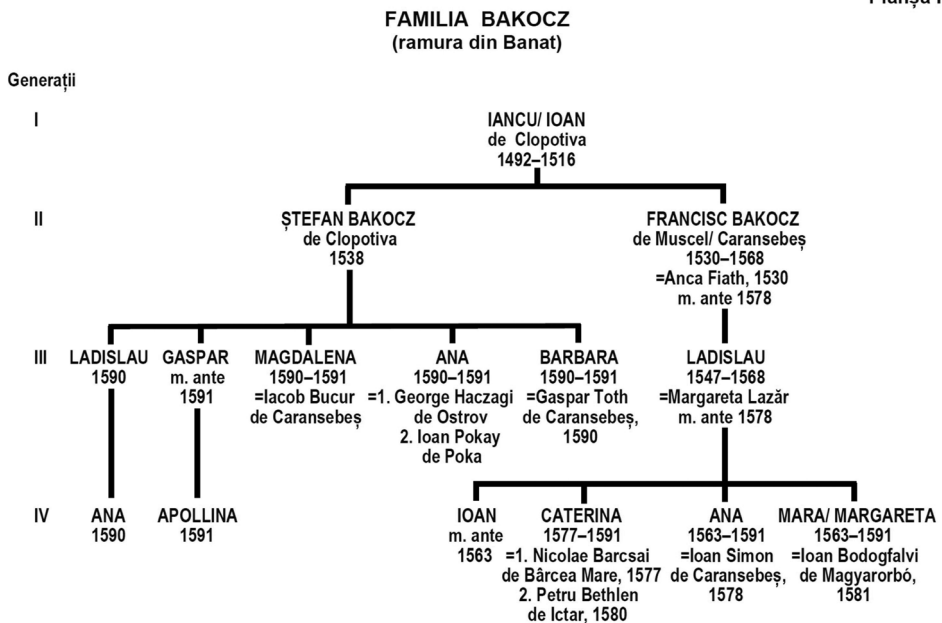
căsătorii sunt interesante din perspectiva relațiilor de rudenie contractate și pentru natura lor etno-religioasă. Deși avantajoase sub raport patrimonial și social, alianțele s-au arătat ineficiente în privința unui aspect esențial, anume asigurarea moștenitorilor masculini. Cu același pericol s-au confruntat, reușind să-l evite la limită, familiile Fiat de Armeniș și Gârlișteanu de Rudăria. Raportul foarte disproporționat dintre urmașii masculini și feminini a generat extincția stirpei la hotarul anului 1600. Pe de altă parte, familia a avut inițial un evident caracter românesc, moștenit din locul de origine (Țara Hațegului), care treptat s-a estompat. Unii membri au primit prenume de factură catolică (Apollina, Francisc, Gaspar, Ladislau), dar rămâne foarte sugestivă persistența onomasticii românești: Iancu (trecut în acte – Ioan), Mara/ Marina (oficial, Margareta). Așadar, familia Bakocz/ Băcuț prezintă o serie de particularități, care nu au împiedicat-o să se integreze în rândurile nobilimii bănățene.

Planșa I



Pl. 1. Ascendența familiei Bakocz (sec. XIV – XV).
/ Ascendants of the family of Bacocz.

Planșa II



Pl. 2. Familia Bakocz (ramura din Banat). / Family
of Bakocz (the branch in the Banat).

Patrimoniul imobiliar al familiei Bakocz în secolul al XVI-lea
(satele dispărute sunt însemnate cu * iar prediile cu **)

I. Părți posesionare în districtul Caransebeș

Nr. crt.	Posesia	Data	Beneficiar/ proprietar	Observații
1	Mwchel/ Musczel*	25 august 1530	Francisc Bakocz	Sat menționat în predicatul nobiliar al posesorului. (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 183, nr. 153).
2	Armeniș	25 aprilie 1531	Anca Fiat (soția lui Francisc Bakocz)	Părți moștenite de Anca Fiat și stăpânite prin sentința tribunalului districtual (1534). (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 184–186, 188–192, nr. 154–155, 158).
3	Gywro de Jos*			
4	Gywro de Sus*			
5	Feneșul de Jos			
6	Feneșul de Sus			
7	Sadova de Jos			
8	Sadova de Sus			
9	Zekas*			
10	Slatina			
11	Zarazpatak*			
12	Goleț			
13	Bucoșnița			
14	Chernecz*			
15	Vălișoara			
16	Petroșnița			
17	Poiana			
18	Poienița*			
19	Buchin			
20	Mastakon*			
21	Calova*			
22	Calovița*			
23	Toplița* (¼) Petroșnița (¼) Buchin (¾)			
24	Kopacz* (3) Sadova (3)			
25	Bozovici (1) Bolvașnița de Sus (1)			
26	Petnic (¼)			
27	Obreja (1)			

II. Părți posesionare în districtul Mehadia

Nr. crt.	Posesia	Data	Beneficiar/ proprietar	Observații
1 2 3 4 5 6 7 8	Criva* Bolvașnița de Jos și de Sus Hwzarczky* Macoviște Poreca de Jos* Poreca de Sus* Simonolcz*	25–29 aprilie 1531	Anca Fiat (soția lui Francisc Bakocz)	Părți moștenite de Anca Fiat și stăpânite prin sentința tribunalului districtual (1534). (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 184–186, 188–192, nr. 154–155, 158).
9 10 11	Kalwa** Oztrez** Verendin/ Pherdin	15 august 1547	Ladislau Bakocz, Ioan Fiat, Francisc și Ioan Măciș	Donate de regina Isabella Szápolya pentru fidelitate și servicii credincioase. (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 267–268, nr. 202).

III. Părți posesionare în districtul Hațeg

Nr. crt.	Posesia	Data	Beneficiar/ proprietar	Observații
1 2 3 4	Clopotiva Mare Săcel-Clopotiva Hawasallia Ohaba* Hobița	10 februarie – 2 martie 1591	Caterina, Ana și Margareta; Ana, Magdalena, Barbara Bakocz	Deja stăpânite; dreptul lor de proprietate a fost reconfirmat de principe, dar contestat de rudele masculine. (BZK, 382–383, nr. 1406; EK, 303, nr. 814).

IV. Proprietăți în orașul Caransebeș

Nr. crt.	Data	Proprietari	Bunuri stăpânite
1	17 noiembrie 1528	Ladislau Bakocz	Avea o curte lângă piața orașului. (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 180, nr. 151).

Funcții deținute de membrii familiei în secolele XV–XVI

Nr. crt.	Numele	Funcția	Data sau perioada
1	Petru Bakocz	Participă la o introducere în posesie. (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 104, nr. 99).	22 iunie 1489

Nr. crt.	Numele	Funcția	Data sau perioada
2	Iancu/ Ioan de Clopotiva	Desemnat și participant efectiv la puneri în posesie. (DL 29550, 30482, 30490).	26 martie/ 17 aprilie 1492, 18 ianuarie/ 27 iunie 1493, 1/ 25 iulie 1496
3	Ioan de Clopotiva	Desemnat să participe la anchetarea percepției ilegale de taxe și a uzurpării drepturilor de folosință în orașul Hațeg și la castelul Hunedoara. (DL 30493).	25 februarie 1499
4	Iancu de Clopotiva	Desemnat să cerceteze un conflict de proprietate. (DL 29593).	27 decembrie 1504
5	Ioan de Clopotiva	Nominalizat să participe la introducerea în posesie. (DL 29913, 30966).	15 mai 1505, 11 ianuarie 1506
6	Ioan de Clopotiva	Reprezentant al voievodului ardelean (<i>homo vayvodalis</i>) în cadrul unui proces de proprietate. (DL 29627).	17 ianuarie 1516
7	Francisc Bakocz	Jude suprem al orașului Caransebeș. (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 226, nr. 177).	10 ianuarie 1542
8	Francisc Bakocz	Cetățean jurat și consul în adunarea orașului Caransebeș. (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 233, nr. 183).	20 septembrie 1544
9	Francisc Bakocz	Fruntaș al adunării nobililor din districtul și orașul Caransebeș, trimis în solie la generalul Castaldo. (Pesty, <i>Szörényi</i> , III, 264, nr. 198).	10 februarie 1552
10	Francisc Bakocz	Castelan al districtului Caransebeș (cu Ioan Fiat). (SJSANR, Magistratul Sibiului, <i>Colecția de documente medievale</i> , U V, 607).	17 februarie 1554
11	Francisc Bakocz	Desemnat (cu alți cinci nobili) să hotărânicască două posesii; raportează executarea misiunii. (Pesty, <i>Krassó</i> , IV, 76–79, nr. 424).	17 iunie – 17 noiembrie 1559
12	Francisc Bakocz	Martor la stabilirea unei filiații. (Feneșan, <i>Diplomatarium</i> , II, 61, nr. 8).	2 noiembrie 1563

THE FAMILY OF BAKOCZ (BĂCUȚ) OF CARANSEBEȘ IN THE 15TH–16TH CENTURIES

Abstract

The family of Bakocz/ Băcuț originated in Hațeg region and were attested in the Mountainous Banat around 1500. In the beginning, that family was a branch of a very large lineage living at Clopotiva, a village in Hunedoara County. A genealogy written in 1591 from practical reasons describes the ancientness of that family from Transylvania and the division of them into two distinct branches: Pogan (staying in Transylvania), and Bakocz (settling in the Banat). The 1591 genealogy lets us know all of the family's members, their relationship and matrimonial alliances with other famous families both in Transylvania (Barcsai of Bârcea Mare) and the Banat (Bethlen of Ictar, Fiat of Armeniș, and Simon of Caransebeș). The papers reveal the existence of many female and of few male descendants. Such a disproportionate ratio generated the extinction of the family by 1600.

The family had an evident Romanian feature, from their origin in Hațeg area and kept it in the Banat environment. Some of the members got Catholic Christian names (Apollina, Francisc, Gaspar, Ladislau), but persistence of the Romanian onomastics is very suggestive: Iancu (Ioan, in papers), Mara/ Marina (Margareta, officially).

The family's real was relatively modest, consisting in dispersed shares of villages and lots in the districts of Caransebeș and Mehadia. The matrimonial alliance with the powerful family of Fiat of Armeniș was a real gain for them. But their owning was ever vulnerable as based on the women inheriting, strongly contested at the time. In the neighbor county, Hunedoara, the competing is also carried out between the males from the branch of Pogan and the ladies of the one of Bakocz about to die out.

Francisc Bakocz was the one who mostly involved in the local community affairs as an elected mayor in Caransebeș. Given the lack of heirs, the promising evolution of the family stopped at the end of the 16th century.